

18500

kar.komp.

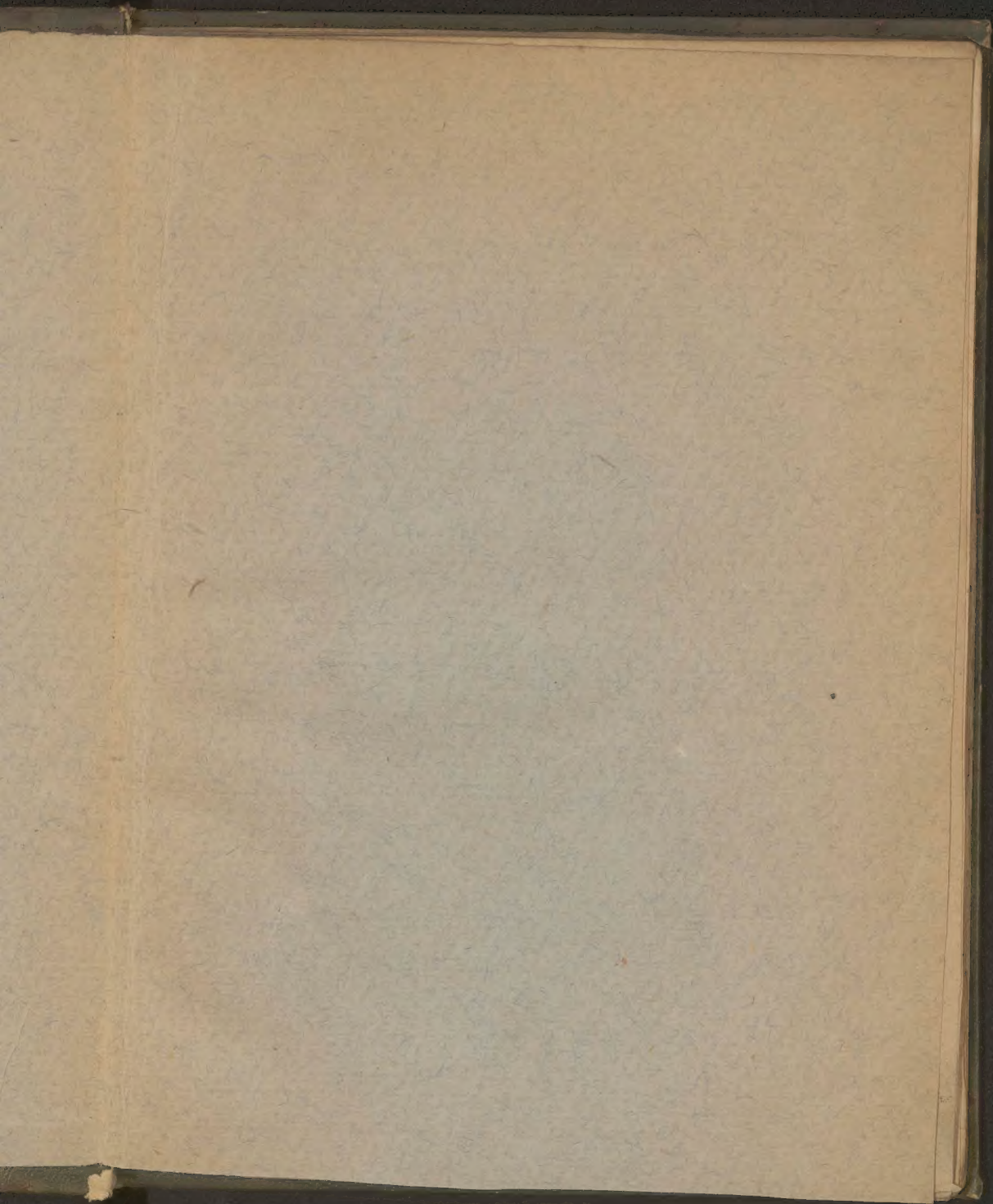
I

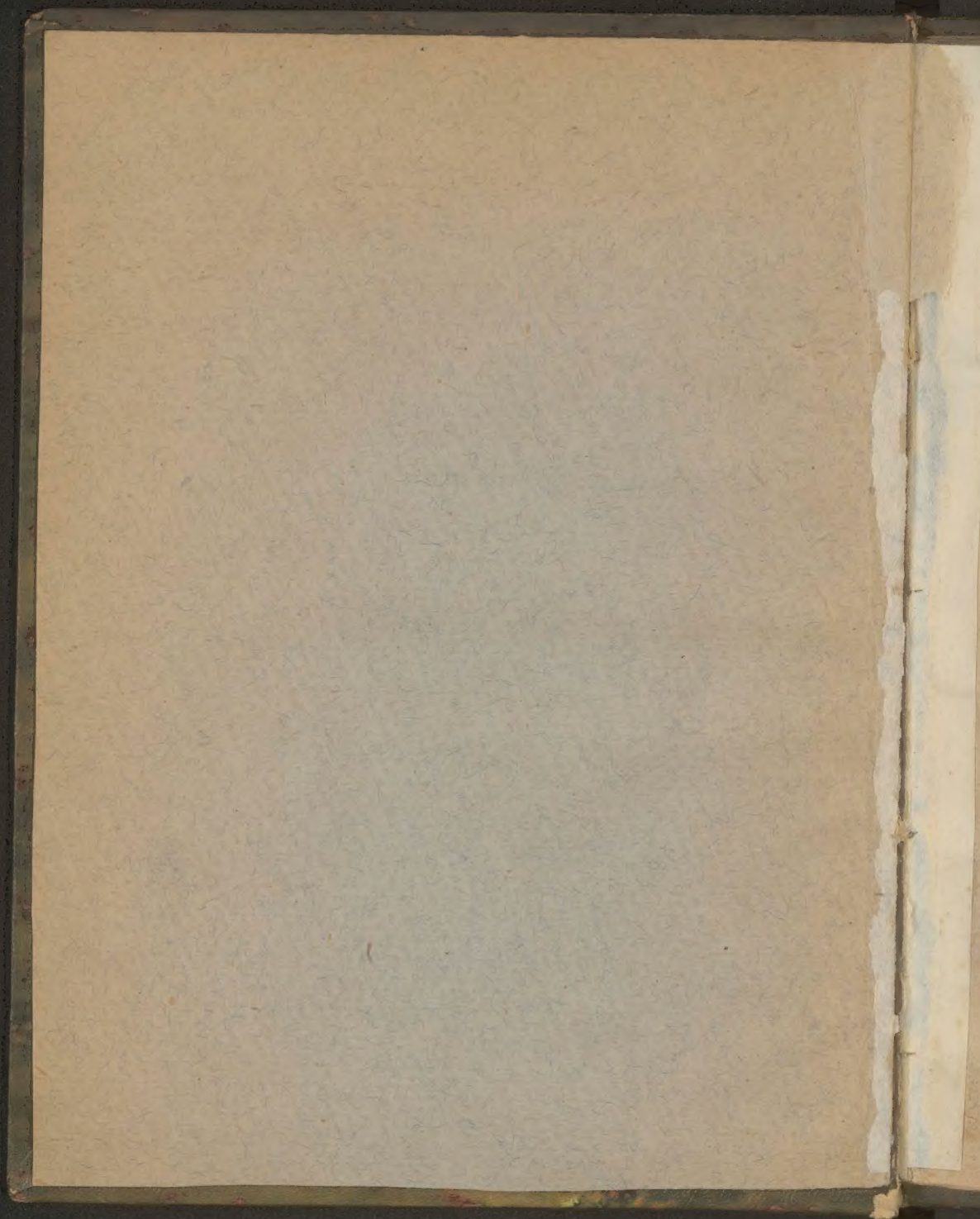
Mag. St. Dr.

P

18500

0756 ❀

oprac. 1/2 tw

S P O S O B

Podáiaący drogę

DOKORRECTVRY

P R A W A,

A zatym do sprawiedliwosci y pokoju w
Koronie Polskiej : prawie według
ludzi bogoboynych y spo-
koynych,

Zwierciádło cnot /

PRZEZ SZLACHCICA POLSKIEGO
Napisány.

Ku koncowi przydano o Rokoszu y o Constitucyách
Przeględego Seymu.

W KRAKOWIE,
Zdru Pánstiego 1607.

Do Czytelniká.

Potencya / Zuchwałstwo / Prokuratorowie /
 Co zwołki y wykazy prawne kniis w głowie /
 Iż swe pożyczki niżli sprawiedliwość wola ;
 Wtá to proste y przedkie prawo nie zezwola ;
 Lecz kto pragnie pokoju y sprawiedliwości /
 A z poćiecha przystoynie záżec chce wolności ;
 Rádze / ná tym przestaway / y bądź wdzięczen tego ;
 A nie gań / áż sam podaś co osobliwšego .

BIBLIOTHECA
 VNIV. IAGELL.
 CRACOVIENSIS

18500. I

SPOSOB

S P O S O B
Podaiący drogę
DO KORREKTVRY PRAWA.

Przedmowá.

Tę każda Rzeczpospolita
zwierzchnością z prawą podaną/
za zezwoleniem wszech stanów / á
pokojem gruntownie stoi; któ-
rego oboygá iáko Prawa tak y
poкою nie mamy : gdyż y nas w Polsce tyl-
ko Potentia á fortele prokuratorskie są pra-
wem temi czasy ; zaczęym każdy w krzywdzie
y wrażach swych nigdzie indziej tylko do Pána
Boga wciekác się, y nań wszytko wkładác musi.
Smiałbym prosić / áby ná te Potentia y For-
tele sposob y remedium iákie náleść się mogło :
do którego według prostego zdania swego
taká drogę pokázuie / zostáwuiąc miejsce po-
prawie głowom mędrszym y spokojnym / lu-
dzi Pána Boga się boiących. W tych tedy

niżej opisanych Artykułach napierwſza ma
być correctura nášego Práva.

ARTYKUŁ I.

O Pokroceniu Zuchwálstwa.

Sz za odmiennością czasow ſilá rozmá-
itych przypadkow y zlych obyczajow
przymnaża ſie; zacząym trzeba też praw
tálich y obron / iákiemi ná nas nácieráią. Acz
y przedtym / álē tym wiecey teraz za podániem
drogi do ſwowolenſtwá przez ten Koſoſ / zná-
duia ſie ludźie / ták máłego ſtanu / iáko y wiel-
kiego / którzy názbierawſzy rozmaitego ludu /
tak Szláhetckiego / poſpolitego / iáko y cudzo-
ziemſkiego, ſłabſzym / cnotliwym / ſpołoy-
nym / niezbożną potęgą ſwoią ſa ſrodzy; któ-
rzy formidine pœnæ rádzi nie rádzi roſkazá-
niu ich podlegac muſzą / y dac z domu co ſie
im podoba / y czynić co każą. Przeto áby téy
ſwéywoli zabieżeć ſie mogło / zdaloby mi ſie /
áby żaden / cuiuscunque ſtatus & conditionis
bylby / tak Pan iáko Ubogi / Szláhcic y
nie ſzláhcic / nieſmiały nie wáżył ſie tych gro-

mad

mad zwozić / ani sie do nich znáć / y zá nie sie
wymováć. Owšem aby tácy gdziekolwiek
by byli poimáni / ná gárdle byli karáni : y ci tró-
rzy ich ná kárki náše chováia / aby ich nie zbie-
ráli / ani chováli / sub poena infamie. Ad
summum Pan Senator / trzydziestu : a vboz-
szy coraz to mniej chováby mieli. Niech sie
z nimi popisuią ná gránicách / od Tatar / od
Turek / nie nad námi bracia swa męstwa do-
kázuią / y gwałt / vcisnienie wielkie nam krwi
swéy przez te gromady swe czyniąć.

ARTYKUŁ II.

De Securitate Iudiciorum.

I. **E**ż sie to rozbieżało / że słabszy / vboz-
szy / y spokojniejszy nie śmie o wsze-
lkie przywody możniejszyego / y potężniejszyego /
abo zuchwalszego prawem dochodzić : Przeto
każdy tak Szlachcic iako y nieszlachcic / Miesza-
nin / Żyd / cudzoziemiec / aby bezpiecznie przywod
y škód swych mógł prawnie dochodzić / przed
każdym nawyszym y namniejszyym Sadem /
tak Króla J. M. iako y ná Tribunale / w Siem-

ſtwie / w Grodzie y ná gránicách : v Wziedu
mieyſkiego y wieyſkiego / aby byl od káždéy ná-
zacnieyſzhey y namnieyſzhey oſoby / zdrowia y po-
koju beſpieczen / dwie niedzieli przed terminem /
rákże po terminie dwie medzieli / pod Sadem /
y potym záwſze ná káždym mieyſcu / w domu /
w goſpodzie y ná drodze. A ktoby ſie wázył
præpediowác / záhánowác / nayeſc / náiechác /
w drodze zaſtápić / poimác / wſádzić / zránić /
álbo wiec y zabić / tam per ſe, quàm per ſub-
miſſas perſonas ; ná kógoby ſie to (præmiſſo
ſcrutinio w Grodzie ábo w Ziemſtwie) poła-
záło / ráki káždy iákieybykolwiek conditíey byl /
nawietſzhey y namnieyſzhey / aby byl ipſo facto
infamis, y dobra iego conſiſcowawſzy / polowi-
cá ná Króla Je° M. á ſtronie vſrzymdzoney /
ábo potomkom iego / druga polowicá niechby
dána byla.

2. Także wſzeláki Sad / Podkomorſki /
Ziemſki / Grodzki / Tribunalſki / Mieyſki / y
káždy Wzad / miałby te powinnoſć ná ſobie
noſić / aby w to potráſiał / y moderował / iá-
koby ſtrony (wedle dawného Práva) wolnie
mowić mogły / y w pokoju ſie roziechác. A

gdy-

gdyby która strona wporna była / y z wielką gro-
mada przyśedłszy albo przyiechawszy / drugię
stronie sroga bydź chciała / tedy Drząd wśelá-
łi dla wwarowania niebezpieczeństwa / po ná-
pomnieniu strony; iesliby przecie przy wporze
stała / ma supersedować à iudicio cum prote-
statione: y niechby do prawa nie przywoływał/
aż pierwey położy bezpiecznie obwarowawszy;
niżby miał wdąć strony w iakie niebezpieczeń-
stwo. W czym gdyby Sad inaczey uczynił /
niechby sam in culpa zostawał.

ARTYKUŁ III. Processus Iudiciarius.

1. **Q**warowawszy bezpieczeństwo Sa-
dowe / Process prawny przedki rozu-
miałbym bydź taki. Naprzód aby in
principali każdy / zaniechawszy wszystkich ac-
cessoria, każda swa sprawę odprawował / po
Polsku; tak sam / iako y przez przyiaciela: y za-
raz in principali dekret ma odnieść. Jednak
żá Appellatja ná Tribunal / byłaliby tego po-
trzeba: á tam też zarazem według Powiatu y
reiestru sprawa ma bydź skonczonea.

Pozem

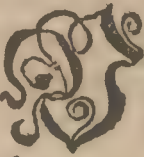
2. **P**ozew pierwszy y wtory ma być do Akt Grodzkich w wiedziony / albo relacya klądzienia przez Wójnego: a za wtorym / aby był powinien każdy odpowiedzieć. A ięśli by takie pozw y stronie do wiadomości nie przyszły / żeby na nie nie stąnął, za trzecim ma bydź obwieszczoney ad instantiam actoris przez Wzad Grodzki tego powiatu / w którym ięst possessionatus, albo chocia impossessionatus, gdzieby pod którym Grodem mieszkał. Sączym niechby był powinien stąnąwszy przysiądz / iako o żadnym pozwie nie wiedział: y zaraz in principali odpowiadać. A gdyby y za obwieszczeniem Wzedowym niechciał stąnać / niech go tanquam rebellem wywołać da Wzad Grodzki: a we dwanaście niedziel po banniciei powinien takowego imać / y do wieże wsadzić / aby stronie wkrzywdzoney dosyć uczynił. A ma siędzieć póty / ażby go strona quietowała z dosyć uczynienia.

3. **O** Zapisu rozumiałbym / że nie potrzeba wiecey piaci terminow / Ktoby chiał efekucya przedka sprawiedliwie bez wielkiego ko-

řtu otrzymać. Pierwszy termin dług zapisá-
ny. Wtóry termin / zakład. Trzeci / intromis-
sio in bona. Czwarty / denegata intromissione
bánnicya. Piąty exekucia przez Stároste v-
rzedna. A iesliby chciał wnieść ignorantiam
Processus aut citationis, niechby mu y to
řlo : iednak nihilominus záraz in principali
directè respondere powinien. Albo niechby
Stárosta každého z tákich powinien był ob-
wieścić post obtentum lucrum, že ná nim prá-
wo przewodza ; iako o tym iest wysřey : y do
akt wwieřdzi te innotescencia. Dilatio teř ná
Quit niechby řlá / ale ieno do czterech niedziel :
a gdyby ná terminie řwitu nie vřkazal / niechby
támže y summe głowna y zakład przepadał.

ARTYKUL III.

Powinność y salaria Sędziow
y Pisárzow.

1. Rzedom y Sędziom wřysřkim
postánowić y zámicřyc / coby mie-
li brác od dekrétow / zapisow /
extráktow / y wřelářich spraw práwnych :

B

táľže

także y Sadowi Tribunalstiem. 1. Gdyż każdy Sędzia / Pisarz / Podpisel / według wpodobania swego bierze: y sprawą czasem za to nie stoi / co sie musi dać od Dekretow / Extraktow & id genus, także prokuratorom. Swoie Deputaty pozymać potym o to lupiestwo do Grodu / kiedy sie z Tribunalu do domu wroca. A inszym Wzedom dać rok przed Starostetamecznego / abo vicinior. m, przez Woznego; gdyby śmiał wiecey wziąć niż sie tu postanowi: za co ma bydź karanstem grzymien pany. A krobymieniał stą grzymien dać / niech wiezienie cierpi dwanaście niedziel w wieży / y to wroci co wziął nad powinność. Salua appellatione na Tribunal.

2. O Zapisu postanowić by nawietżego groszy 6. także od Extraktu wśelakiego z pieczęcią y z podpisem po groszy pięć. Od Dekretow wśelakich / Grodzkich / Siemskich / Tribunalstkich / Mārśalkowskich / Podkomorskich y wśelakich inszych mnieyszych Wzedom po groszy pięci. Od przywileiu groszy piętnaście.

A kto

3 **A** Któremu Urzędowi mało by się to widziało brać / niech Urzędnikiem nie będzie / ani Deputatem : bo się jednak tych Urzędow rozmaitemi sposobami domagaia. Lácno zaś wsze o takiego Urzędniaka : nie będą się doku-
pować / ani Panom o promotia zabiegac : le-
piej że go prosić będą / niżby się sam per fas &
nefas domagać miał.

4 **A** Któryby Sędzia tak Seymowy /
Deputaci / Dworski / Ziemiński / Grodzki /
Marzałkowski / Mieyski / y wszelaki inшы :
także Pisarz wszelakiego Sadu / śmiał wziąć
przeciwko przysiedze swej iakie corruptie /
co to teraz gratyfikacyami / consolacyami y
honoraria zowa : na ktoregoby się to per scru-
tinium dowiodło / tak rzeczy ziedzione / pite /
konie / pieniądze / złoto / srebro / koblence / &
id genus , okrom tego co od Dekretow na-
pisano jest : także y Pisarz któryby co nad
pestanowienie wziął / albo inaczey dekret na-
pisał / niż go skazano ; aby tak Sędzia iako y
Pisarz ipso facto był infamis , y z urzedu zru-
con. O co forum na Tribunal.

5. **O**tego/ Drzedy wśelakie/ Woiewo-
dze/ Podskarbiowe/ Marszałkowſkie przyby-
tności Króla J. M. Staroſcie/ podkomor-
skie/ Żupnice/ Celnice/ y wſyſtkie inſze/ aby w
niedoſyecz: nienu powinnościom ſwym/ pę-
nie tyſiaca grzywien podlegali: o co forum
preſto na Tribunal.

6. **A** Ktoryby Sad albo Dział in cauſis
ſimplicibus appellatney na Tribunal; a
Mieſki do Sadu Króla J. M. nie dopuſcił/
niechby o to ſtem grzywien winy był karan.

ARTYKUŁ V.

Do Korrekture Práwá pun- ktá potrzebne.

Na ſtánowienie albo forrekture práwá/
śmiałbym proſić/ aby ludźi nązbyt w prá-
wie mądrych nie obierano/ zwłaszcza tych co
przedtym Prokuratorami bywali: iako byli przed-
tym Prokuratorzy wykretniki obrali/ ktorzych
propter odium nie wymienia ſie: y byloby wtaż
powichrowane Práwo/ według ich głów/ iá-

to y teraz jest. Także nie obieraćć bårzo mło-
 dych / ani bårzo starych : bo młody gorący / a
 stary zimny : ale w leciech średnich ludzi tá-
 kie / coby sie Páná Boga bali / státeczni / spo-
 koyni / nie łakomi / nie dlužni / nie piánicy byli
 co to nie do boiu / ale do pokoju gotowi : a niech
 by tylko z Bożego y przyrodzonego práwa / trze-
 cie nasze Polskie opisali ; o to sie nabårzিয়ে stára-
 iac / aby bylo poietne / niewykretne / nie zwło-
 czne / nie kosztowne / Polskim iezykiem opisa-
 ne / coby ie każdy rozumiał , a żeby w nim exe-
 cutia byla predka. *Udyż, frustra leges condun-
 tar, nisi debitum exequutionis finem sortiantur.*
 Co gdy bedzie ; przedkobyśmy sie poprawili : bo
 cnotliwy nasz naród Polski y karny : nie bylo-
 by krzywó / škód / naciądow / wtrátników /
 dlužników / kiedyby byla predka każdemu sprá-
 wiedliwość : bårzósmy sie rospuścili ; kto zu-
 chwálşy / mocniejszy / temu lepiej. Ano nie
 czym inszym kraie cudzoziemskie stoia / ieno rza-
 dent y spráwiedliwością / a predka executia : to
 y v nas nageuntowney vmocnić potrzeba /
 coby sie Sedzia nikogo nie bał / nikomu nie sol-
 gował / ninacz / ieno ná Páná Boga sie nie o-
 gledał / *non secundum misericordiam , sed*

secundū in iustitiam & æquitatem sǎdzac. Bo teraz zwykli Sedziowie misericordia y fawo-
rami nǎrabiać ; a to sie im nie godzi / mówie w
cudzey sprawie : w swoiey własney każdemu
zeydzie sie bydź miłosiernym / ale w cudzey nie
tak : by wiec chcąc iednemu miłosierdzie oka-
zać / dragiey stronie krzywdy nie uczynił ; iako
sie to często trafia. Dobrac iest commiserá-
tio nad bliźnim / ale w swey sprawie : w cudzey
zaws æquitas & iustitia ma bydź zachowana.

ARTYKUŁ VI.

Senatorow powinność y obie-
ranie.

S Ignitaze / dobrze aby każde Woiewo-
dztwo obierało / na ten czas / kiedy De-
putaty obierają : a Krol Je° III. niechby ap-
probował ze czterech elektow cándidatow ied-
nego. A niechby wiedzieli / że tylko o poko-
iu Boronnym y o sprawiedliwości obywatel-
low iey radzić mają : gdyż na to przysięgają
wszystkiey Rzeczypospolitey / przed Krolem J.

III. Ale niektórzy z nich przysięgłszy / dopiero
rozpotege swą nad słabszą Szlachtą w sąsied-
ztwie rozciągają y one opprimują. A miał
by Dignitarz obierany bydź w latach namniej
we czterdziestu / gdyż takowi / a nie dzieci / sto-
li Senatorskie zasiadać mają.

ARTYKUŁ VII.

Stárośtow powinność y obie-
ranie.

Staroste Sadowego miałyby obierać po-
wiąty / każdy swego / tak iako Śiemski v-
rząd y Podkomorzego obierają: a Krol J. M.
ma approbować ze czterech iednego. A żeby
rozsadek plochy w nim nie był / tedy na taki v-
rząd namniej we trzydziestu lat trzeba czło-
wieka; a nie dzieci / iakowi sie teraz náydują.
A miałby też bydź dostatni / dla czynienia Ex-
equutii. A Stároście tanquam brachio
regali Krol J. M. tanquam caput executiui

pomagac

pomagać ma / mocą y obroną swą. Ależ też y powiat według dawnego prawa powinien Starości pomagać. A koby pospół z drugimi według przemożenia nie pomógł / niechby też sam bannitem zostawał / to iest / complex banniti. A gdzieby powiat wyszł podołać nie mógł / tedy wszystkiego Woiewództwa ruszyć / za porozumieniem się z Panem Woiewodą y z drugimi Starostami tego Woiewództwa.

ARTYKUŁ VIII.

Tribunaliſtow y Posłow powinność y obieranie.

Deputaty na Tribunal obierać ma Powiat / jednego w każdym powiecie / a po tym między občanami białoy czynić ; a na którychby los padł / ci by mieli bydź : ponieważ mniej Deputatow bywa w niektórych Woiewództwach / niż powiatow iest. Także y Posły Ziemiſkie obierać / z powiatu jednego. A w obieraniu nie patrzyć / że wielki Pan ; tylko żeby był mądry a cnotliwy : nie bärzo ſtary / nie młody

mlodzik też / nie puany / nie dłużny / nie l ko=
my / skromny / Pana Boga sie boiacy / y states=
czny: a nie Prokurator. Bo panowie tylko
Deputatami y Posłami stawiaia sie dla swych
privat y faworów ludzkich / y czasów swych
radzi przestrzegaią / dekretá czynia według v=
podobania / iakie komu chca: a slabzy Deputaci
nie smieia sie im przeciwic. A prokuratorstwie
rzemiestlo ieszcze z mlodu conscientia traci; a coż
kiedy na starosc do zley conscientiey lakom=
stwo przystapi / dopieroż bedzie na corruptię
wazyl / a sprawiedliwosci chybial. A ktemu
takowi pospolicie wielomownoscia swoia dru=
gim oczy zamydlaia / slowy ozdobnemi niecno=
te pokrywaiac: ano Veritatis simplex est oratio.
Nie to cnetliwy / co sila / gladko / subtelnie /
mowi / mydlac prostszych oczy: ale ten / co do=
bize czyni. Owszem wielomowca kazdy ma
bydz v bacznych ludzi podeyżrzany: y w Rzy=
mie wielomownosc vciaciem syie zaplacano /
ialo Cycleronowi: bo nie zawsze / Qualis vir, ta=
lis oratio.

ARTYKUŁ IX.

C

OWA.

O ważności Obligow.

N By sie wiara nawrocila do Polski / zeby
 ieden drugiemu wierzył / potrzeba wprzod
 Ekstentia przywrocic / za ktora y ta poydzie ;
 gdy kazdemu bedzie czyniona nie odwloczna
 sprawiedliwosc / tak iako sie kto obliguje / zapisi-
 sami / cyrografy / membranami / kontrakty / &c
 id genus : zeby wszystko takowe pismo / iakie so-
 bie strony miedzy soba postanowia / v kazdego
 Sadu ważne bylo. Quia volenti non fit in-
 iuria. Et, Quam tibi legem tuleris, eandem
 patere. Zaczym / cnota / wiara / przywrocic sie ;
 pożyczalibysmy sobie pieniedzy ; nieśmialby ie-
 den drugiemu zapisow czynic / ktorzymby podo-
 lac nie mógł : odrodzilibysmy sie z terażniey-
 szych naszych zlych obyczajow ; bosmy wszyscy
 barzo zcygamieli / poczynawszy od nawyszych /
 aż do namniejszego.

ARTYKUŁ X.

Na

Ná wydzierstwá y gwałty.

N Jępokoy nawiecey ztąd roście / gdy kto
 komu gwałtem co bierze / y nieprawym
 sposobem / tak mała rzecz iako y wielka. Prze-
 to ktoby komukolwiek / nie tylko słachćcowi /
 ale rzemieślnikowi y Żydowi / cokolwiek gwał-
 tem wziął: nawet y psa / ábo ptaká / áby go in-
 triplo nágradzał / z winą stá grzywien. A kto-
 by niemiał czym plácić y wine dáwać; niech sie-
 dži / o wielką rzecz ró / á o małą puł ró. Dla
 tego sie pćena nie máła kładzie / áby sie iey bano /
 á wydzierstwá y gwałtow żadnemu zgoła czło-
 wiekowi / nie czyniono: także áni wymy w grun-
 cie / możniejszy vboższemu / potężniejszy słab-
 szemu.

ARTYKUŁ XI.

Ná rapt białogłowski.

1. **R** Toby Rápt uczynił / ktoremukolwiek
 stanowi / áby on sam co ipso facto był

C ů

infamis

infamis, a gđ sieby byl poiman in recenti, aby
 byl ná gardle od Staroszy Karan. Plebeia per-
 sona niechby penitus byla ná gardle Karana: a
 by wszyscy ludzie tak szlacheckiego / iako y miey-
 skiego y wiejskiego stanu / w pokoju / w do-
 mach / ná drogach / w gospodach y ná kazdym
 miejscu od zuchwalstwa wolni byli. A tak-
 wemu raptorowi nie folgować żadnemu / kto-
 regobykolwiek stanu byl / a to za instancją ro-
 dziców albo powinnych bliskich / y opiekunow:
 a tak za staraniem iednego / dwu / wczciwość
 y pokoy w oyczyźnie naszey miley zostanie; y
 czuiac o takiey strogosci prawa / nie beda sie wa-
 zyli náiezdzać domow szlacheckich / mieyskich /
 wiejskich / y ná drogach zastepować / albo przez
 iakie inſze nasubtelnieysze fortele białych glow
 brać. 2. A ktoby chciał dobrze / przystoy-
 nie / do stanu malżenskigo przystąpić / osten-
 dat se primò sacerdotibus: niech pierwey be-
 dzie w kościele swey confesziiey zapowiedány;
 a do ksiąg Grodzkich zapisac zmowe y posag /
 z temi / z ktorzymi by należalo / z Rodzicami: a
 gdyby Rodziców nie stalo / z Opiekuny; dwie-
 ma ex linea paterna, totidem ex materna: aby
 wszyscy rodzicy y powinni bliscy / według v-
 podo=

podobania swego córkami / pannami / wdowami / żonami / szafowali, nie tak iako w Statucie Herbertowym y inszych napisano; nie pytać panny / wdowy / dziewczki / meżatki / iesli z iey przyzwoleniem abo nie; bo té lácno zwiesć y vglasć; gdyż nie mają communem sensum, simia sa / we Włoszech y inszych cudzych krajach nie bywały: á tak nie białychglów o to pytać / bo nie sa sui iuris; ale mają bydż w mocy rodziców: á gdyby tych nie sstało / powinnych bliższych y opiekunów; iako y żony w mocy małżonków swych.

ARTYKVL XII.

Ná stroy plebeiorum.

LEX sumptuaria, iako iest po inszych Państwach / tak y w Polsce byłaby bárzo potrzebna: ieno w takiej wolności szlacheckiej z trudnościąby przyszło vstawić iá. iednak nie szlachćicom y mieszczanom z każdego y naprzecnieyşego miasta / żadnego nie excipuiac / vtriusq; sexus, aby nie było wolno chodzić w za-

dney iedwabney ście / we złocie / perlách / drogich kamieniách : w Sobolu / w Ryśiu / w Bobrze / ani w żadnym kosztownym futrze ; w Szkarłacie / w pułszkarłacie / w Granacie / w granaci / ani w safianie. Excepto Rządzie / ktorzy swoy habit poważnieyszy mieć mają ; y tych ktorzyby sie dworem Krola Je^o M. abo przy szlachcicach bawili : ale ieno poty tego zażywać mają / po ki sie przy nich bawia : pod vtraceniem wśyskiego w czymby chodzil / y pod więzieniem / gdyby inaczey uczynil.

ARTYKVL XIII.

Ná vtrátę młodych ludzi.

O też iest część legis sumptuariae, zabieżyć temu / aby młodzi ludzie po ki lat nie mają / nie vtracali. Przeto / niechby młodym ludziom / po ki lat nie mieli / nie było wolno majątności zawodzić / y niechby nie śmiał w nich żaden majątności kupować / ani ná zastawę dawać / ani ná zapis gotowizny pożyczac: o i t o

żeby

żeby tego potomstwu po zmarłym oycu zadłu-
żonym było potrzeba, żeby zaś tym / co im ociec
zmarły został winien / krzywdy nie było : ow-
szem aby sie im od potomstwa dosyć sstać mo-
gło, tedy aby z opiekuny dwiema ex linea pa-
terna, a dwiema ex materna, ad hunc so-
lum actum wolno im było maietności prze-
dawać / arendować / zastawiać. A koby sie
ważyl inaczey czynić / niech to co da ná ma-
ietność / ábo za maietność / ábo co pożyczyl /
traci z práwa. Także Kupcy wszelacy / kto-
rzyby sukna / materiiey Jedwabnych / Futer /
Złotogłowow / & id genus, młodym lu-
dziom dla zyskow swoich / a zniszczenia ich /
ná bórğ wierzyli / niechby im tego nie po-
winno było z práwa placić, ácz z dobrej wo-
ley wolno. Także gdyby ná bórğ pili.

ARTYKUŁ XIII.

O Gránicach, y przeciw
Prawu,

DE PROPRIO LABORE.

Práwo / de proprio labore, rozumialbym
zepsować

zepsować: bo możniejszy słabszemu / zawsze może poorać y pościć / y łaskę wziąć. Ale w każdej differentney mają się obiedwie stronie zamiechać / a do Urzędu Podkomorskiego prosto przy pozwać się: y zaraz Podkomorzy albo Komornik ma wyiechać sub poena 500. marcarum, y tam według prawa y przysięgi dukty nakazować / przy documentach / znakach y podobieństwach. A dilące żeby dalsze nie były / ani do Ziemstwa / ani per appellationem na Tribunal. Bo Sad Ziemski y Tribunal nigdy nie graniczy / ani na pole wypieżdża / kopcow y znakow na grunciech nie oglądnie: zacząym ztrudną ma w różnicach sententiam ferre. Przeto niechby sam Podkomorzy takie sprawy finaliter decydował. Do którego od Komornika niechby też szła appellatia.

ARTYKUŁ XV.

Szkod nagrodą słabszemu od potężniejszego.

A Jesliby któżkolwiek iakieykolwiek condituey / tak w różnicach gruntow / iako y w inšych

w inszych wszelakich sprawach / przez czas nie
 mały prawo wiodac / nacierpiał sie krzywd y
 szkod od potężniejszego / takiemu niechby in foro
 fori actio daretur ; aby wygrawszy grānice / abo
 insza sprawę / wolno mu było stronę pozwać /
 y szkody likwidować iuramentem ; aby mu sie
 nagroda sstała od potężniejszego. Jednak ci-
 tatus prior byłby ad euasionem iuratoriam : y
 appellatia może iść na Tribunal.

ARTYKUŁ XVI.

Przećiw prawu,

BITY PLACZE.

TEN Artykuł zaprawde nie podobą mi
 sie. BITY PLACZE : owšem kiedy
 go broniąc sie kto ubiie / niech cierpi : gdyż tego
 vmyślnie niektozy szukaia ; a kto czego szuka /
 boday nalażł. Nawet powinienby nagradzać
 temu / komu przyczynę dał do zwady y bronie-
 nia sie : pramisso tamen scrutinio. Także choć-
 by broniąc sie y zabił / niemiałby nic dawac za
 głowę ; przeto że go strachu / a czasem y ran nie-
 spokojny nabawił.

ARTYKUŁ XVII.

O Strzelbie.

Nasznice, łuki / y wszelaka strzelba / rozu-
miałbym / żeby słusznie miała bydź penitus
wyzwolana : y nie używać iey / ieno kiedy prze-
ciwko nieprzyjacielowi pogranicznemu woyna
jest vchwalona : bo od takowych broni siła lu-
dzi meżnych marnie poginie. A przeciw temu
używać iey może / ktoryby będąc prawem prze-
konany Drzedowi rebellizował / iako przeciw-
ko wyzwolancowi y czci odsadzonemu ; a to
tylko w ten czas / kiedyby sie z Drzedem na ex-
ecutis iechało:

ARTYKUŁ XVIII.

O Myslistwie.

Naby każdy tak Szlachcic iako y nieszlachcic
w swojej majątności we wszystkich bez w-
rązow / szkod y despektow sąsiedzkich / od ludzi
wszelakiego stanu był wolen ; niechby myśli-
stwem ieden drugiego nie obrażał : na cudzym

gruncie

gruncie nie polował / tak ptakami / charty / o-
gary / iako y sieciami / z rusznicami / y insemi
rozmaitemi sposoby: ani przeganianiem zwie-
rza / Sarn / Jeleni / z cudzego gruntu do swe-
go albo do cudzego : ani wylawianiem ptá-
stwa. Gdyż ztąd częste obrazy / niesnaski / nie-
chęci rosta / gdy myśliwcy szkody w zbożu y
wśedy radzi wiec czynia / ploty lamia / geśi /
owce psami szcuią. Owa każdy na swym
niech przestaje / a pokoy ma / y drugiemu go ży-
czy. Pod winą sta grzywien toties quoties był-
by o to peremptorie do Grodu pozwany. Sal-
ua tamen euasione iuratoria. Jednakże za po-
zwoleniem listownym ieden v drugiego może
myślistwa zażywać / za zgodą listem albo pi-
smem obwarowaną. A poddany cudzy albo
sluga Plebeia persona , iesliby był na myśli-
stwie vchwycony / niechby wedle wpodobá-
nia Pána gruntu tego był karan / by też y
na gárdle / secundum meritum. A iesliby sie
psi zágonili / niechże psi bieżą / a Myśli-
wiec z Pánem zostaną. Byłaby obfitsza ná-
śa Polśká w zwierzynie / kiedyby ieden przed
drugim nie vganiał / y nie wylawiał.

ARTYKVL XIX.

O naprawie drog y prze-
iázdow.

SKógi / mosty / groble / przeiázdy / aby ká-
żdy na swym gruncie naprawował / y w
mieściech Drząd / coby ludzie wśelakiego sta-
nu / tak szlachcic iako y furman / poddany y ká-
żdy człowiek / dobry przeiázd megi mieć. A
ktoby w tym był niedbały ; a ktobykolwiek wśe-
lakiego stanu / tak Pán iako w bogi szkoda iaką
popadł / przez zły most / abo złą groblą y drogę /
aby mu iá powinien był nágradzić dominus
fundi, zá przysięgą strony wkrzywzoney. Ex-
cepto gdyby sie to fortuito casu przydało / tedy
citus propior byłby ad euaden : iż nie przez zły
most / abo złą drogę / abo groblą szkoda podiał /
ieno casu fortuito , abo z przyczyny dania tego
co wiózł abo iechał.

ARTYKVL XX.

O długu plebei szlachcicowi.

KJedy sie zadłuży Plebeius Szlachcicowi / tak-
że

że Żyd y Mieszczanin / niechby Szlachcicowi
 bylo to in libero arbitrio, puścić euasionem reo,
 non è contra, Plebeio comprobationem szla-
 chcicowi.

ARTYKUŁ XXI.

Wydanie Poddanego.

Poddanego cudzego służy vtriusque se-
 xus, aby każdy był powinien wrócić za
 prośbą listową / Szlachcicowi y Mieszczani-
 nowi; także y poddanym szlachetkim służy a-
 by byli wydawani / za instancyą Pánów swo-
 ich. A iesliby niechciał wrócić / aby perem-
 ptorię powinien go był stawić do Grodu na
 przypadające Querele tego powiatu / pod winą
 pięci set grzywien. A woźny ze dwiema szla-
 chcicomá po prośzeniu o poddanego / abo o służy
 czyiego / ma zarazem do akt one prośbe z listem
 páńskim opowiedzieć : a od aktiłowania opo-
 wiedzi oney prośby / termin mają mieć we dwie
 niedzieli ná bliższe Querele : salua appellatio-
 ne ná Tribunal.

ARTYKUŁ XXII.

Dług cudzego poddanego.

Poddany cudzy gdyby sie zadlużył bez wiadomości dziedzica / albo Pana swego / także y sługą plebeia persona , niechby nie byli powinni ich Panowie albo dziedzicy czynić sprawiedliwości / ani ich wydawać: ale zgola aby byli o to liberi à causa & foro y każdego Sadu.

ARTYKUŁ XXIII.

Przeciwko Ziemskim Rokom.

Ao co sie obawiam / abym w tym nie zgrzeszył przeciwko mędrszym głowom ; iednak saluo meliore Iudicio , moim zdaniem nie nam po Ziemskich Rokach / iesliby wszystkie rzeczy inprincipali na Tribunale odprawowane były / a lites differentiarum na samym Podkomorskim Sadzie należałyby. Byłoby wprawdzie wiecey spraw / ale krotkie / bez controversy Ziemskich; przedtoby sie mogły odprawować. Gdyż Sad Ziemski żadney mocy w efektu=

ekatney nie ma ; ieno Koce niepotrzebne brać /
controuerſie mnożyć / zwolſi czynić / Prokura
tory dla ich wykretow y ſortelow karcić / dając
im co chcą : wiec Dekret nic nie waży Siemſki /
y retrakować każdy na Tribunale wolno : y
bywa muniment z Siemſtwā torbā niemāła /
mieſzkowi ſzkodliwa : a wſyſtko to ſz zabawy
prozne / niepożyteczne / owſzem ſzkodliwe. Po-
tę Tribunale nie było / Siemſtwo waźniejszy
było ; ale teraz w każdej ſprawie na Tribunal
appellatia. Bywały też przedtym Wiecā / y w-
ſtały / dla inſzych poteźniejszy Sadow : także
y Siemſtwo miałoby wſtąć dla Tribunale. Lecz
ieſliby ſie to nie zdāło Siemſtwā znoſić / niechże
przynamniey wolno byłoby każda ſprawa do
Siemſtwā należąca tam zacząć / y proſekrować
gdzieby kto chciał / bądź w ſamym Siemſtwie /
bądź też w Grodzie y na Tribunale. A pewie-
nem tego / że każdy będzie wolal na Tribunal / a-
bo do Grodu ; bo tam ieſt iākaſkolwiek exekutia.
W Siemſtwie zaś / by nalepiey oſadzono / coſ po
tym takowym ſadzie / w którym dekret nic nie
waży / y exekutiey niemāſz : Gdyż Fruſtra leges
cōdūtur, niſi debitū exequutiōis finē ſortiātur.
Zāczym Sad ziemſki zmienagła wſtāchy muſiał.

ARTYKVL XXIII. O Prokuratorách.

Razdy Cauzydiť / albo ktoryby sie proku-
racya bawil / y iezyť swoy za pieniadze
przedawal / aby nie byl za šlachcica rozumian :
gdyž to rzemieřto mere plebeiis personis cō-
petit ; y przodkowie nařy barzo sie takimi bry-
dzili. Bo Šlachcic vřaiac šlachectwu swe-
mu / y za niemala ie sobie obrone biorac / waży
sie przeciwko sumnieniu y prawdžie / y práwu
mowić / y przeto swa robota ná wielřa placa
wyciaga. A nieřlachcic boiac sie o swa škore/
przy prawdžie y przy práwie muři řtać ; y nie
tak bedžie drogi iak šlachcic.

ARTYKVL XXV. O distributiiey dobr Kro- lewskich.

Tegoby rozum mym zdáním pozwalal/
aby dobr Krola Je° M. nie bylo iedney o-
sobie řila dawáných / dla tego / aby ich wiecey
nimi

nimi Król Je° III. podzielać mógł / ludzie Ry-
cerskie y zasłużone: niechby każdy Senator / by
też nawietży Pan / przestał tu swym wielkim oy-
czystym majątkościom y dochodom / z dobrej K.
J. III. na dziesięć tysięcy złotych. Excepto
Starost Sadowych / których potrzeba dosta-
tnich / dla czynienia exekucii / abyia mogli y
powinni byli każdemu zawsze czynić nieodwło-
cznie.

ARTYKUŁ XXVI. Z Duchownemi prawo.

SPANY DUCHOWNEMI TRZEBA WIEL-
KIEY ZGODY Y POKOIV: GDYŻ SA SŁY-
DZY BOŻY, BRACIA NASZY, KREW NASZA.

I. A naprzód niechby byli znami pospółu
w iednym prawie rowni / y niech rowno znami
przed iednym Sędzią sprawiaią sie w Grodzie /
na Granicach / w Siemstwie / na Tribunalu / o
każdą krzywdę.

2. Appellacie niechby nie szły w żadney
sprawie nigdzie / ieno na Tribunal: a Tribunal
niechby Świetckich z Duchownemi rowno są-
dził: bo z nimi appellacia do Rzymu / a z Rzy-
mu na exekucią do piekła odsyłaia.

3. Sprawy dawne z Duchownemi o dziesięciny/aby były kassowane/ choćby iuż osądzone y na exekutuey były.

4. A teraz znnowu dla zgody ia bym rozumiał in genere wszystkie dziesięciny począć im dawać/ według postanowienia y zgody z nimi.

5. A rozumiałbym żebyśmy tym tylko dawali albo płacili / którzy w naszych Parafiach służą y pracują; a dawać im tak coby sie wychowali/ służąc Panu Bogu/ y na wszystkim dożyte mieli.

6. A iesliby postronnym dalekim przyszło co dawać; tedy tak dawać z lanu/ iako Pobor dawamy; y to w ten czas/ kiedy Poboru niemaż; gdyż mają swe wsi / y inше wielkie opátrzenia.

7. A iż teraz Duchownym Swietclich każą in causis simplicibus conuincować; coby nie miało bydż; gdyż záwsze citatus v každého Sędzieu propior ma bydż ad euasionem, niż actor ad conuictionem; przeto też y Duchowni temu prawu słusnie podlegać mają.

8. A gdy granice Arcybiskup/ Biskup/ Opáth/ y każdy z Duchownych z którym słáhcicem odprawnie/ niech też każdy z nich iurament sam personaliter czyni; non per submissas per-

sonas

sonas, Zakonniki/ Kanoniki / zc. iako teraz czynią.

ARTYKUŁ XXVII.

Appenbix z przestroga.

Nasze sprawy / ktorzych iest infinitus numerus, ktoreby sie tu nie wspomniály według Statuta Herburtowego / a potym Constituciy Seymowych zgodnie poczynionych / odprawowane być mają, ieno processem takim / iaki tu iest opisany: a od spraw / decretow / ekstraktow / nie wiecey brać / nadto co sie tu napisało: a nie przez prokuratorzy odprawować; ale sam przez sie / albo przez przyiacielá / po Polsku / ad principalia przystępując. Wiem że nazbyt mądry / ciekaw / wykretni / takie proste / naturalne / Boże prawo y postepę w nim pogania / y każą zdrápac / albo spalic: bo artyficialne ich glowy musiałby na tym dochody swe tracić, a boday niektorzy y głodu przymierac. Ale ludzie dobrzy / cnotliwi / spokojni / bogoboyni / pewniem że na nim przestana. Gdyż nasluchamy sie silá tego / gdy prawo nasze chwala, y dosyc go mamy, owsem tak wiele / że do fonca y exekutuey nigdy przysc niemoze / dla dilaciy y terminow / ktorzych iest nad

zamiar: á ktemu przez Prokuratorý tak iest powichrowané/ że początku ledwie/ á koncá nigdy w nim náleść nie możemy: y każdy Vrzád niewie/ iako nádkim ma exekutiá czynic/ abo náwet skazać. A do tego/ takie w nim vitium/ że deterior est conditio a storis quàm citati. Wiec im prawo dluzsze/ tym ná vbogie gorzše / á Pánom lepsze: bo panom dostanie ná fortelnika Prokuratorá/ y wsi im daia za ich wykrety; dla tego/ áby diláciámi y siglami o ktore łączno w naszym prawnie/ spraw ich tak bronili/ coby koncá nigdy nie wzięty: á vbogi śláchcic/ niemáiąc tak wiele ná wykretniki/ iako Pan/ musí sie ciagnąć/ abo wiec sprawy odbieżeć/ á czásem nie zacząć. Smialbym tedy dla Boga prosić/ ábyśmy my slabzy o to sie starali/ iakoby tego práwa nášego mniej bylo: snadź ná czwarthey części (iako teraz iest napisáne) kiedy z Boga/ z práwa przyrodzonego/ z sumnienia dobrego/ będzie postánowione / dosycbyśmy mieli. *Ipsi viderint, quorum interest: nam tua res agitur, paries dum proximus ardet.*

A komuby sie co z tych Artýkulow nie podobáło/ wolno poprawić/ álbo lepsze napisac: tylko wedle Boga/ á nie z fortelow/ áby exekutiá iako napiedsa moglá być. á bez kosztu

Przy-

Przydátek

O ROKOSZU

y o Constitucyach przeszłego
Scymu.

Rokoszu wspomnieć sie też tu zdá= lo; który moim zdaniem iest potrzebny w Koronie Polskiej; y przewiśko tego podoba mi sie: Dobrze Przodkowie nasi ten tytuł mu dali / Rokos; który ma y potomstwu naszemu zostąć; przykładem Przodków naszych / nie takim iakt teraz iest. Bo przodkowie nasi ostátnią wćieczkę zostáwili sobie do Rokoszu; aby Rokos wczynieć ná zle pány / Króle / Senatory / którzy niechćieliby przysiedze swej dosć czynić; ná prośby y nápominánia Seymowe / tájze Pánów Posłów Koronnych y W. X. Lit. / zgodne / niechćieliby nie dbać; y w wporze swym trwałiby. Ale teraz niemáiąc żadney przyczyny ná Króla Páná nášego miłosćiwego / uczyniwszy go winnym v siebie / nie v wszystkich / ná Rokos zámowali; y sami go odpierali / bez iedności y zgody; bo ich wierśa częś przylażyła sie do K. J. M. / widząc niewinność y pobożność Pánstá; widząc go wsłátkami cnotámi przyozdobionego; który będąc człowiekiem młodym / zdrowym / dostátnim; krewnu Królem y Pánem wszystkich Korony; nie go ta zaszcność / tá możność; te wszystkie pochwalne dary które ma od Páná Bogá / nie vnośa; bo mogąc wszystkiego dowieść /

coby chciał; woli cichości / pokora / skromności / wsty-
 tkie swoje obiaży y imperu znosić; do prawa każdego odsy-
 lać; gwałtu ani bezprawa nikomu nie czynić; iako i in-
 co nie są Królami / ale poddanymi iako y drudzy w Koron-
 nie Polskiej / mocy władzy mniejszą mając / potęgę swo-
 nad kim mogą / rozciągają / bić / bić / więzić / na go-
 spody y na domy własne wziętych / osiadłych niewolnych
 Szlachciców nąchodzą / plondrują / y czynią co się im po-
 doba; prawo wzywać iudżiwę / namnieć się go nie bojąc / ani
 na nie się oglądając; a czynią to nie tylko na stronie / ale y
 pod bytnością Kro. J. M. : a potym obione występu-
 swego y Prawa Prokuratorowi poruczywszy / a przy tego
 Sirelach potęgę swoą zostawiają / czynią co się im podob-
 a. Widziemy że z lasu Bożego za panowania Króla Pána
 naszego / każdą pograniczną nieprzyjaciela / który się ieno
 porwał na Koronę / zawzięt stracił; y Frogi Tatarzyn na
 conditio musiał zezwalać; a to perone słab. Si DEVS
 nobiscum, quis contra nos? Nabożentwo K. J. M. y
 Pána Boga to sprawuje. Ma też wielką pomocnicę /
 Królową Ję M. małżonkę swoą / która rada Pánu Bo-
 gu służyć / nikomu nie niezawadzi / owsem komu może /
 rada pomoże: które to światobliwe stadło / za zasługami
 swemi y Pána Boga / a to y domowego gorącego nieprzy-
 iaciela przemogło: niechże ie Pan Bóg błogosławi / aby
 nam długo szczęśliwie y niesmiertelnie z zacnym potom-
 stwem swym królowali. Gdyby byli / ci co na Kołof woła-
 li / poprawy chcieli / a baczniej w sobie / niż w Pánu; y w Pá-
 nu / byłaby tego potrzeba; tedyby był bardo sławny y do-
 bry Kołof: ale iż odmiany chcieli / a nie poprawy / zły ich
 zamysł był: że gdzie siła Pánów / wieść to Pan Bóg do

fto=

Któręgoby sie było wdąć / y z którym trzymać : ábo z ktorę
 Wiary : gdyż nawieczę różney wiary ludzi w tym Kołosu
 było ; y każdy wolalby swoiey wiary Królá : záczyń idzie
 rozroznienie mieśániná / y confusio : á Pan Bóg ich też
 rozproszył / & bené omnia fecit, z niewymownego miłosier-
 dzia swego : á to nas iesze niechćiał zágubić : zá co iemu
 cześć y chwałá ma być oddawána / z nádzietá / że te morus-
 do kónceá on sam w spokoie będzie raczył. Bárzo sie nam
 wszytkim ten Kołos náprzykzył : y odechce sie go nápotym /
 kiedy ták nie popiáwy w nas samych / ále popiáwy niebo-
 státku swego ieden ná drugim przez náázdę y wydzierstwá
 párzyć będzie : gdyż pod praxtem Kołosu y popiáwy
 wielkie sie pogorszenie dziete , miásto spolnego rátowá-
 nia ieden drugiego wylupiwszy / do domu odwozi : rozbo-
 ie / wydzierstwá / mordowánia / bráćiey swey / Miast
 zniszczenia : wsi spustośenia / co dáley to wiatśe czyniá / z
 nas y málatności nášych sie spánośywszy y zuchwáliwszy /
 nasze wojniá / nisczá / plonduiá iáko Tátárzy / ábo Turcy ;
 ták iż żaden kraj ták w Koronie / iáko y w Wiel X. Litew.
 w spokoju wysiedzieć sie nie może Biez ná nas grześne
 Pan Bóg zesłać raczył. Przodkowie nášy o swey stráwie /
 o swym groszu / wszyscy zgodnie / tákie Consultacye o popiá-
 wie odpiáwowáli : á my teraz łupiestwem bráćiey swey /
 zniszczeniem vbogich ludzi / pláczem y woláaniem pomsty do
 Páná Bogá / chcemy co dobrego spiąwić / y chcemy łogo
 popiáwowác / niechcąc sie w tym sami obaczyc y popiáwic !
 Trzebá sie bac pomsty od Páná Bogá ; który wszytkich lá-
 twoie starze y zmoiuie / kiedy będzie raczył.

A Czei to ludzie wdawali / żeby w tym Król J. M. lásti y
 baczenia

baczenia niechtiał pokazać / w płaceniu zasłużonego Polas-
kom. Ale w tym snadnie za pomocą Bożą / popiáwa
vznamy ; gdy Rádni Pánowie nie beda tácy / którzyby
Królowi J. M. odradzali / aby nie plácono / aby cze-
tác kazano : gdyż to zá zá Ráda idzie / która w tym nie
práva / tak Królowi J. M. / iáko y tym wšytkim / któ-
rym nie plácono ; nie tylko Dworowi / ale též rzemieštni-
kom / piwowarom / šrágárkom / pzešupłom ; y inšym /
którymby co bylo winno. Niewielkie to są dlugi y do wy-
pláczenia snadne kiedy pzeštapilašlá R. J. M. y dobra
Ráda : moze R. J. M. tak Dwor swój iáko y wšytkie
Creditary vcontentować. Šnáyduja sie též tácy niektorzy /
co vtrškuja / že ná Dworze R. J. M. vtrátili : tego za-
dnemu R. J. M. nie rašazuje / aby vtracal / y oššem
nierad tego šlyšy y widzi / którzyby vtracal : ale iabym rá-
dził nie ciągnąc sie / leno iáko czyi dochod zniešć moze ;
vbosšy niemialby sie pzešćiwie došćátnieššemu : ale pyhá
w šercu / á niedošćátek w mieštku ; myšl wyšoka / á miešek
vbogi ; táce to do vtrácy pzywodzi. Šodži sie ná Dwor-
rze Pánškim / ná cudnym / dobrym / koniu / w dobry šácie
ieždžic y chobžic / šego ná to štać moze ; á niechác / nie cią-
gnąc sie áni dluzžć / ábo náwet nie šluzžć / kiedy miešek
ábo drugiego nierząd y nie opátežnošć zniešć nie moze.
Melius est enim desinere, quam deficere.

Amy Królá Páná nášego špráwiedliwego / dobro-
šliwego / powolnego / práwie / iáko ono mowiš : Vczyni
zntego iáť z woštu ; á nie czyni nic šwá wola / šwá moc
Pánšká ; wšytko zá rádu Pánów Rád / y zá prošbu ábo

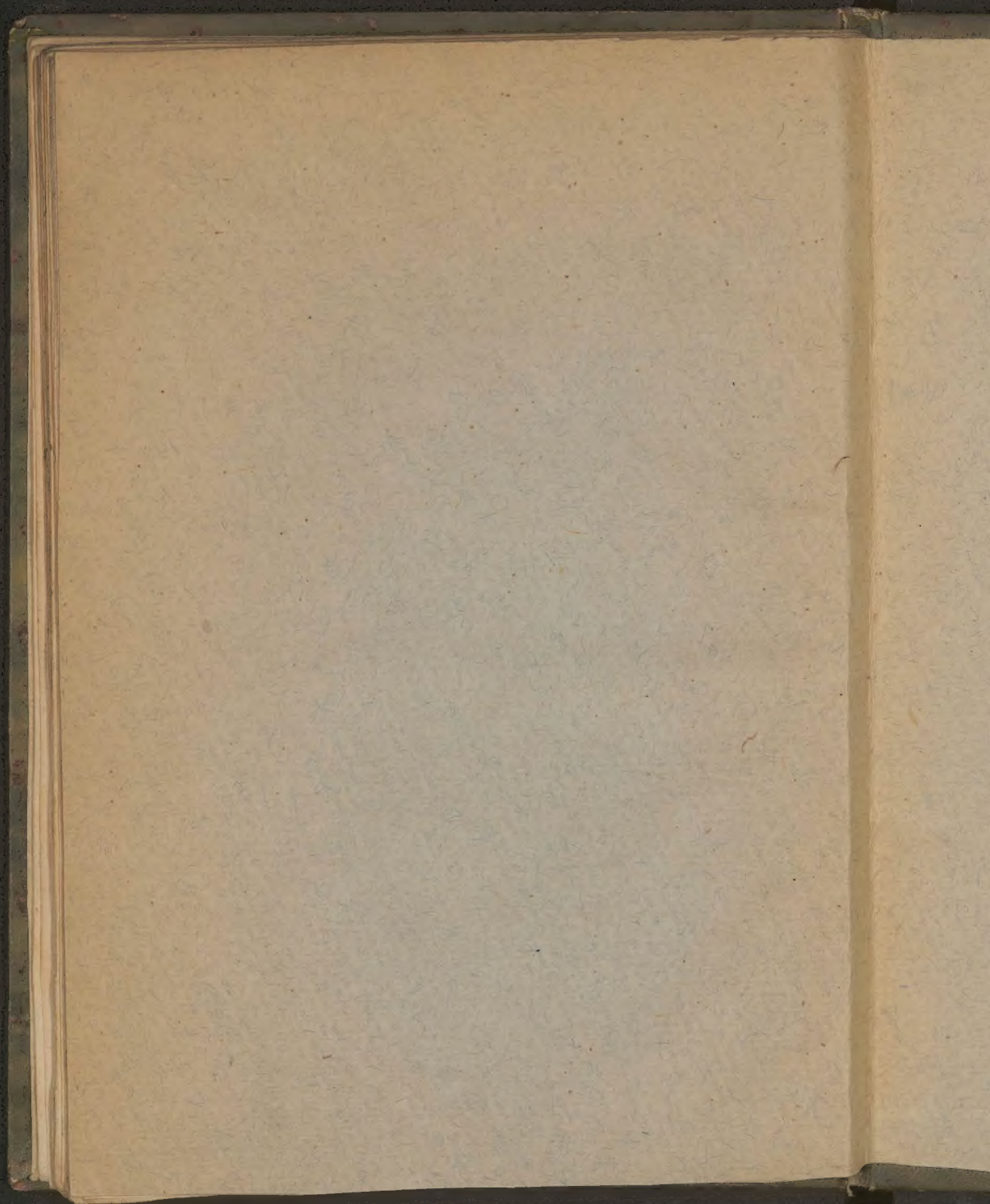
pozwoleniem Pánow Poſlow Dzemſkich oboygá narodu;
 y wſyſtkie Conſtitucye tak ſa nápiſane: nie Król Ja³ m.
 mocą ſwą nie piſe, ani ſtánowi. Jáko y teraz ná tym Sey-
 mie przeſłym Wárſáwſkim / niektóre Conſtitucye nápiſano
 bez rozmyſłu. Gdyż znáć je przez te / co wiedzą / kiedy w kto-
 rych Conſtitucyách co nápiſano Artykuły Seymowe ſa ſpi-
 ſane: bo rzadko / któryby deſſinátè y ſufficienter miano ná-
 piſać / teno w každy m kazano ſie referować do przeſłych da-
 wnych Conſtitucy; á długi nigdy w domu żadnych nie-
 miał. Trzeba nam ſufficienter po Dołſtu / wyrozumiale
 Artykuły piſać: nie ambigue, ani indéfinítè, według wybra-
 nych głow. Gdyż y teraz jedná Conſtitucya, práwie oſtá-
 tnia obrona ſlachecká zniesiono / Podniesieniem poſter-
 ptu práwnego zacnego Szlachéicá / Pána Sebeſtianá
 Chmielewſkiego / przeciwko Pánu Wárſáwſkiemu.
 Wſtódz je ſie Pánowie Poſlowie oboygá narodu / zá to /
 coſcie ſie máželi proſba ſwa / poſtepti práwne ſlábſzych
 przeciwko potężnym znosić: ná mamy wam záprawde zá
 co dziękować: mocą Pánom nie zdolamy: práwem niewy-
 gramy: do czegoſi ſie wtrępywać? Jeſt to artykuł perſimi
 exempli; proſe dla Boga mech go podnioſa: gdyż ieſt
 przeciwko oſtátniej obronie obogich ſlábſzych ſlachéicow.
 Toſby in ſimili každyemu Pánu pło. z chudſzym ſlachéicem;
 A toſ to popráwá práw o kteroſ tak dawno proſiemy ow-
 ſem to ieſt oppreſſa od kórey ábyſmy wolni być mogli ex-
 cutey y beſpieczeńſt wá y Sadu kájdeſ od Pánow pomyſlu-
 iemy. Łáſze ow Artykuł / aby żaden pány niedoróſley ſla-
 checkiego ſtánu nieſmiał gwałtem biáć: iáko by rzekł / Doro-
 ſła wolno wżąć / A / in tego ſtánu. A czemu nie tak:
 Aby żaden nie ſmiał wżić gwałtem Pány / tak doróſley

iako y niedorostley; tak stanu Szlacheckiego / iako miastie-
 go y wieyskiego. Oważ każdy / iesli to Sermony / tak
 wiela głow mądrych Artykul. Król Pan nasz w tym nie
 nie winien : bo iako sie zezwola y prośa pp. Senatoro-
 wie z Posły / na to Król J. M. pozwalac raczy. Sze
 y inſe Artykuly / któreby trzeba roztrząsnąć : ale to naſto-
 dliwie : które trzeba znieść y popierać ; a Króla J. M.
 iako Pána y głowy o Executia proſić / żeby Starostom
 pomagac raczył / tamquam caput brachijs ſuis. Będzie
 dali Bóg dobre / gdy Executia w Polsce będzie ; y nie
 Commiseratja ale Iuſticia wſtykich contentować będą.
 gdyż tego potrzeba żebyſmy byli w cudzych ſprawach y
 trywóch Iuſti & equi, non miſericordes ; excepto w ſwo-
 ich właſnych.

Pereat mundus, & fiat iuſtitia.

Pie-
tāt
nic
oro
Bac
to
m.
om
dziej
nie
da.
h y
vos

Biblioteka Jagiellońska

stdr0027312

